

Zgodovina jezuitskega kolegija v Ljubljani

Ko so nam zvezde naklonjene ...

Vsak narod ima svojo zgodovino, lepa in težka obdobja. V spomin na pretekle dogodke postavljamo obeležja dogodkov, ki se jih želimo spominjati. LR Kitajska bo Ljubljani podarila kopijo naprave, ki jo je v Pekingu izdelal Ferdinand Avguštin Hallerstein, rojen v Ljubljani. Zakaj se Kitajcem zdi pomembno, da se v Sloveniji ohranja spomin na tega slovenskega astronoma? Kdo je bil in iz kakšnega humusa je zrasel? Kdo so bili Hallersteinovi sodobniki? Kdaj je bil ustanovljen in kako je deloval ljubljanski jezuitski kolegij, ki ga je obiskoval Hallerstein kot dijak? Na ta vprašanja odgovarja razstava, ki smo jo pripravili župljani sv. Jakoba, ZRC SAZU in Arhiv Republike Slovenije. Ideja o razstavi se je rodila letos ob sinodalnih pogovorih. Naslov se je ponudil kar sam od sebe, saj je bil čas delovanja jezuitskega kolegija obdobje, ko so bile zvezde naklonjene slovenskemu jeziku, kulturi in znanosti. Iz kolegija so namreč izšli mnogi naši veliki kulturniki in znanstveniki, med njimi izstopa velikan znanosti Ferdinand Avguštin Hallerstein. Nedvomno so bile njemu zvezde še posebej naklonjene, saj je naredil kariero kot le malo kateri Slovenec.

(slika 1 in 2)

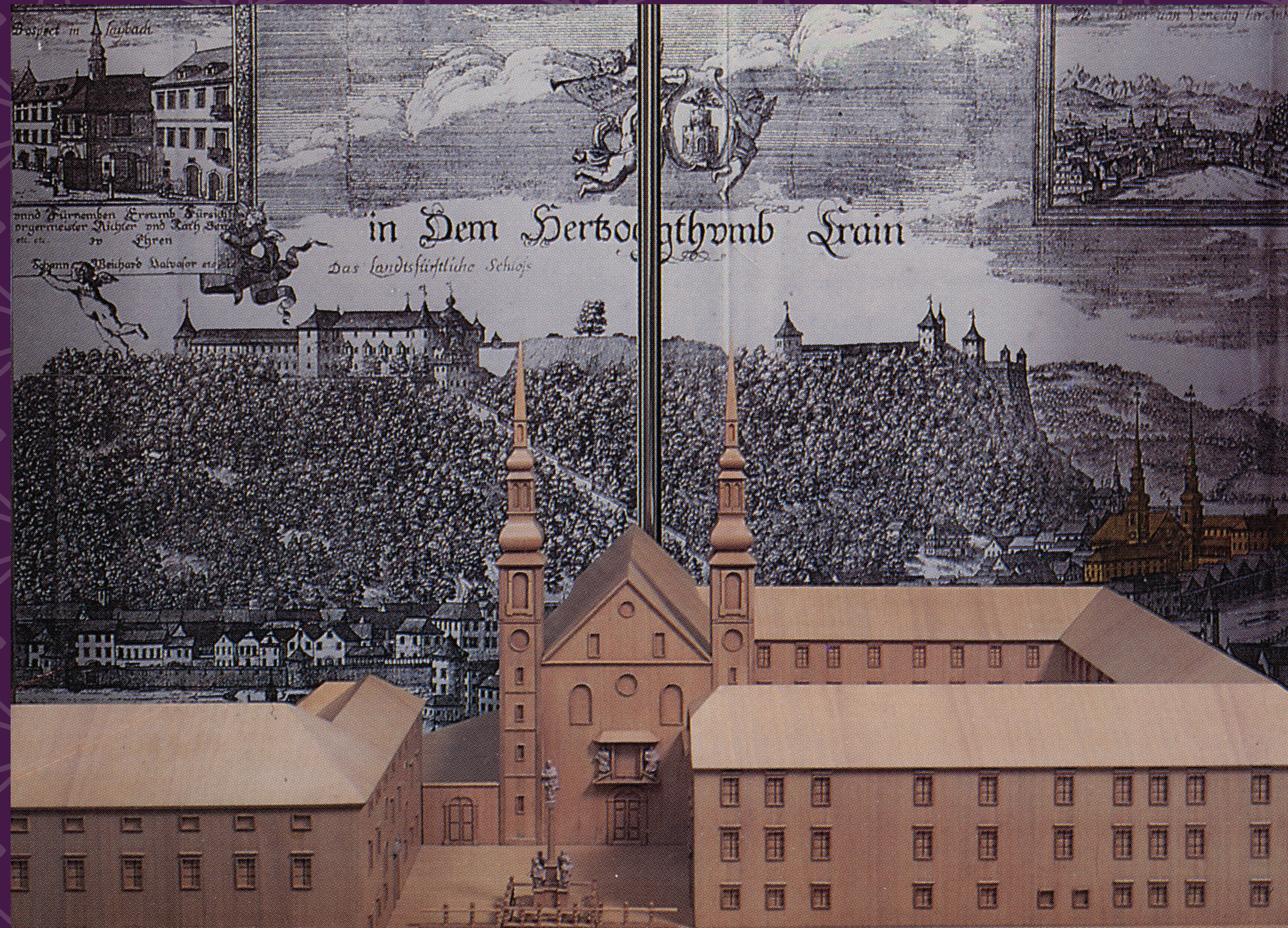
Prvi jezuiti so verjeli v znanje, zato so se z vsem zagonom lotili šolstva in mu posvečali največ moči ter časa. Ker je bil njihov študijski program zelo kakovosten in brezplačen, so jih začeli vabiti od vsepovsod. Jezuitski kolegiji so bili duhovna, kulturna in verska središča takratne Evrope. Ustvarjali so pogoje za razvoj znanosti in postajali univerzitetna središča posameznih dežel. Mnoga mesta se morajo za začetek univerzitetnega študija zahvaliti prav jezuitom.

(slika 3 in 4)

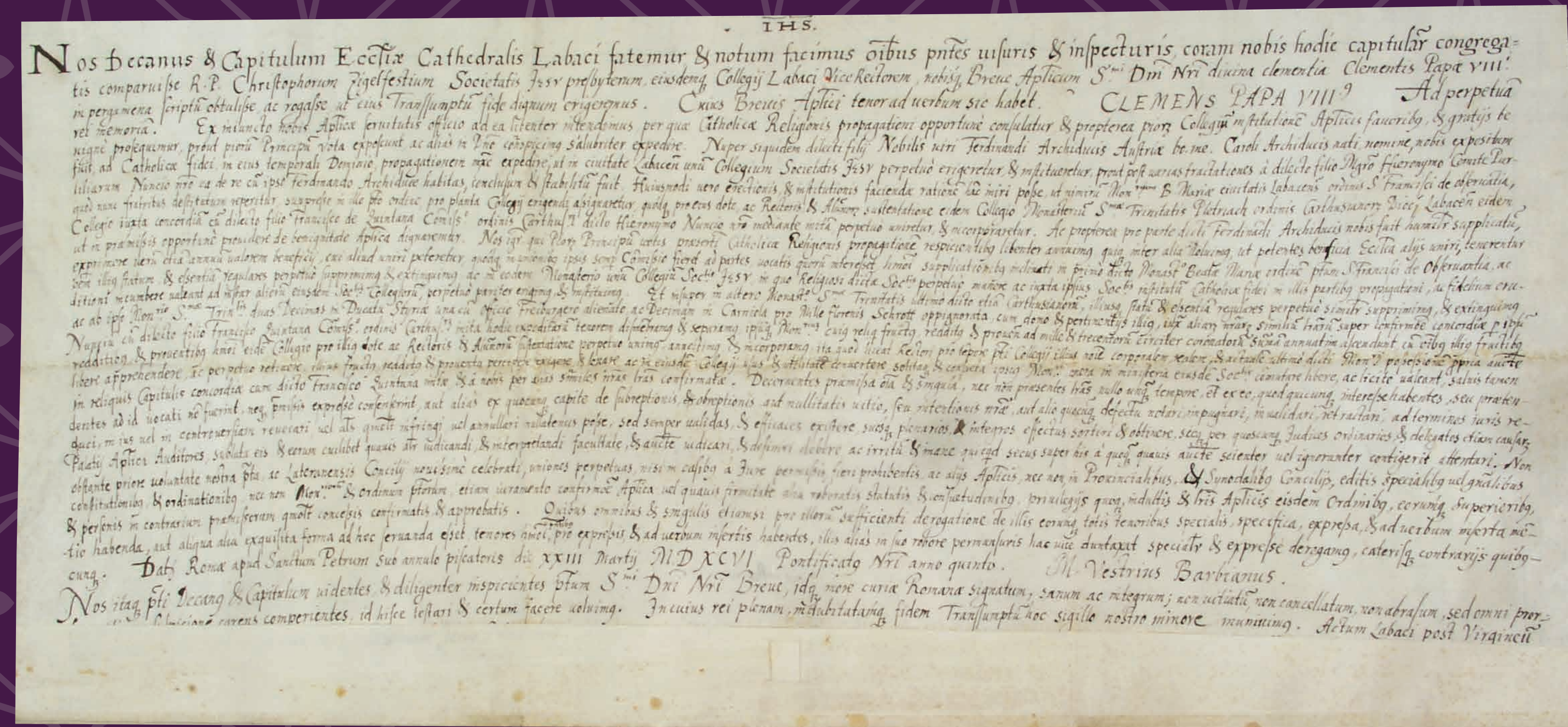
Prvi trije jezuiti so v Ljubljano prišli januarja 1597 in istega leta tukaj ustanovili kolegij. Središče kolegija, ki so ga gradili v letih 1598–1616, je bila cerkev sv. Jakoba, ki je bila dograjena leta 1615. Leta 1625 so začeli graditi še gimnazijo in z njeno gradnjo zaključili leta 1658. Kolegij je predstavljal enoten kompleks v dolžini okrog 60 m in širini okrog 47 m. Pozneje so ga še večkrat preurejali. Po ukinitvi reda leta 1773 ga je junija 1774 zajel požar. Ostala sta le cerkev sv. Jakoba in gimnazijsko poslopje.

1 Ljubljanski jezuitski kolegij s cerkvijo sv. Jakoba v Valvasorjevem času
(Izsek risbe neznanega risarja: Karta Ljubljane, lavirana perorisba s tušem in svinčnikom)
Lojze Gostiša (ur.), *Iconotheca Valvasoriana*, XVII. zvezek (list 338), Ljubljana-Zagreb, 2008

2 Maketa jezuitskega kolegija v Ljubljani
SSM, Jezuitski kolegij v 17. stoletju, maketa s stalne razstave, razglednica (foto: Habič, 1990)

4 Vidimus breva papeža Klemen VIII. o ustanovitvi jezuitskega kolegija v Ljubljani
ARS, SI AS 1063, Zbirka listin, št. 5678, 1603 XL 13., Ljubljana

3 Jezuitska cerkev z delom kolegija in Marijinim stebrom
(Andrej Trost: Marijin steber in pročelje jezuitske cerkve v Ljubljani, bakorez)
Janez Vajkard Valvasor, *Die Ehre dess Hertzogthums Crain*, Ljubljana-Nürnberg, 1689

Avtorji razstave: Monika Deželak Trojar, Dragica Motik, Andrej Nared, Ivo Branimir Piry, p. Silvo Šinkovec

Reprodukcije gradiva: Arhiv Republike Slovenije (ARS), Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), Narodni muzej Slovenije (NMS), Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Österreichisches Staatsarchiv/Haus-, Hof- und Staatsarchiv (ÖStA/HHStA), Semeniška knjižnica Ljubljana (SKL), Slovenski šolski muzej (SSM)

Grafično oblikovanje: Mint colibri • Tina Pregelj Skrt

Izvedba: Foto format, d. o. o.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO
ARHIV REPUBLIKE SLOVENIJE

ZRC SAZU

ZUPNIJA LJUBLJANA - SVETI JAKOB
Gornji trg 18, 1000 Ljubljana
zu.jakob@t-2.si, http://zupnija-lj-sv-jakob.rkc.si/